

ONA TILI FANINI O‘QITISHDA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI

Vohidxon Izzatillayev

Namangan davlat pedagogika instituti

1-kurs magistranti

vohidxonizzatillayev3@gmail.com

Annotatsiya. *Mazkur maqolada ona tili ta’limida zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlardan foydalanish masalalari yoritiladi. Shuningdek, o‘quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirish, lingvistik kompetensiyalarni shakllantirish va ta’lim jarayonida raqamli texnologiyalarni qo‘llash samaradorligi ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi.*

Abstract. *This article discusses the issues of using modern pedagogical technologies and innovative methods in native language education. It also provides a scientific and theoretical analysis of the effectiveness of using digital technologies in the educational process, in developing independent thinking in students, in forming linguistic competencies.*

Kalit so‘zlar: *ona tili ta’limi, innovatsion metod, pedagogik texnologiya, interaktiv yondashuv, raqamli ta’lim.*

Keywords: *mother tongue education, innovative method, pedagogical technology, interactive approach, digital education.*

Bugungi kunda O‘zbekiston ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarning markazida ona tili ta’limini yangi bosqichga ko‘tarish masalasi turibdi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-sonli Farmoni, shuningdek, oliy va umumta’lim muassasalarida o‘zbek tilini zamonaviy metodlar asosida o‘qitishga oid qarorlar ona tili ta’limida innovatsion yondashuvlarni talab qilmoqda [1].

Ona tili ta’limining sifatini oshirishda nafaqat dars jarayonidagi metodlar, balki o‘qituvchining kasbiy mahorati, pedagogik mahorati va zamonaviy texnologiyalardan xabardorligi ham katta ahamiyatga ega. Ta’lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish o‘quvchilarning faolligini oshiradi, ularni ijodkorlikka undaydi hamda zamonaviy dunyoqarashini kengaytiradi.

Innovatsion metodlar ta’lim jarayonida samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Jumladan, morfologiya o‘qitish metodikasida amaliy mashqlar interfaol usullarda tuzilgan bo‘lib, talabalar mustaqil fikrlashni va tahlil qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi [3, 86-b.].

Ona tili darslarida an’anaviy metodlardan tashqari interaktiv metodlardan foydalanish zarur.

Masalan:

- Klaster metodi orqali mavzuga oid tushunchalar tizimli ifodalanadi;
- “Aqliy hujum” metodi o‘quvchilarni tezkor fikrlashga undaydi;
- “B-B-B” jadvali (bilaman – bilishni istayman – bildim) o‘quvchilar bilim darajasini nazorat qilishda samarali hisoblanadi.

Raqamli texnologiyalardan foydalanish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Multimedia vositalari, elektron darsliklar, onlayn test tizimlari va sun’iy intellekt imkoniyatlari orqali o‘quvchilar o‘zbek tilining grammatik va leksik jihatlarini mustahkam o‘zlashtiradilar.

Innovatsion metodlarning afzalligi shundaki, ular o‘quvchilarda:

- mustaqil fikrlash;
- kommunikativ kompetensiya;
- tanqidiy tahlil qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Ona tili darslarida zamonaviy metodlardan foydalanish nafaqat bilim berish, balki o‘quvchilarda milliy qadriyatlar, ma’naviyat va til madaniyatiga hurmatni ham shakllantirishga xizmat qiladi. Bugungi kunda axborot texnologiyalari tez rivojlanayotgan sharoitda o‘qituvchilar innovatsion yondashuvlarga tayyor bo‘lishlari va ularni muntazam ravishda dars jarayoniga joriy etishlari lozim.

Misol uchun, ona tili darslarida “Case-study” metodidan foydalanish orqali o‘quvchilar hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish, muammoni hal qilish va o‘z fikrini asoslab bera olish ko‘nikmalarini hosil qiladilar. Shuningdek, “Debat” va “Rol o‘ynash” metodlari ham o‘quvchilarda nutqiy faollikni rivojlantirishda samarali vositalardan biri hisoblanadi.

Innovatsion metodlarning samaradorligini oshirish uchun quyidagilar muhim:

1. O‘qituvchi o‘z ustida muntazam ishlashi, yangi pedagogik texnologiyalarni o‘rganishi;
2. Ta’lim jarayonida raqamli resurslardan unumli foydalanish;
3. O‘quvchilarni mustaqil izlanishga, tadqiqot olib borishga yo‘naltirish;
4. An’anaviy va innovatsion metodlarni uyg‘unlashtirish.

Shu bilan birga, ona tili ta’limida interaktiv platformalar, masofaviy ta’lim tizimlari, onlayn seminar va vebinarlar orqali bilim berish imkoniyatlari ham kengayib bormoqda. Bu esa zamonaviy avlod talablariga mos holda ta’limni tashkil etishga yordam beradi.

Yana bir muhim jihat shundaki, innovatsion metodlardan foydalanishda o‘qituvchilar dars mazmunini milliy qadriyatlar bilan uyg‘unlashtirishlari zarur. Til ta’limi nafaqat grammatik va leksik bilimlarni, balki o‘quvchilarda ona tiliga, milliy an’analarga bo‘lgan hurmatni ham shakllantirishi lozim.

Bugungi kunda dunyo miqyosida ta’lim jarayonida “STEAM” yondashuvi (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) keng qo‘llanilmoqda. Ona tili ta’limida ham bu yondashuvdan samarali foydalanish mumkin. Masalan, lingvistik masalalarni texnologiya bilan uyg‘unlashtirish orqali o‘quvchilarda nafaqat filologik, balki texnik va ijodiy ko‘nikmalar ham shakllanadi. Shuningdek, “Gamifikatsiya” (o‘yinlashtirish) metodidan foydalanish ham o‘quvchilarni darsga qiziqtiradi, ular orasida sog‘lom raqobatni kuchaytiradi.

Ona tili ta’limida innovatsion metodlardan foydalanish ta’lim jarayonining samaradorligini oshiradi, o‘quvchilarda lingvistik bilimlarni chuqurroq egallashga, zamonaviy dunyoqarashni shakllantirishga xizmat qiladi. Innovatsion metodlar yordamida o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, muloqot madaniyati va ijodiy yondashuvi rivojlanadi. Shu bois, pedagoglar dars jarayonida zamonaviy texnologiyalarni faol tatbiq etishlari zarur. Kelajakda ona tili ta’limini yanada samarali tashkil etishda raqamli texnologiyalarning o‘rni yanada oshadi, bu esa yosh avlodni raqobatbardosh kadrlar sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, innovatsion metodlardan samarali foydalanish uchun davlat miqyosida ham turli dasturlar, seminar-treninglar, malaka oshirish kurslari tashkil etilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Bu jarayon o‘qituvchilarning bilim va tajribasini oshiradi, ta’lim tizimining sifatini yanada yuksaltiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-sonli Farmoni. – Toshkent, 2022.
2. G‘ulomova H., Abdurahmonova X. O‘zbek tilini o‘qitishda innovatsion metodlar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
3. To‘xliyev B., Shamsiyeva M., Ziyodova T. O‘zbek tili o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg‘armasi nashriyoti, 2006. – 192 b.
4. Karimov D. Tilshunoslik va metodika asoslari. – Farg‘ona: Qo‘qon DU nashriyoti, 2023.
5. Jalolova M. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Ilm Ziyo, 2020.
6. Hasanov Sh. Ona tili ta’limida innovatsion yondashuvlar. – Samarqand: SamDU, 2024.
7. UNESCO. Modern Approaches in Language Education. – Paris, 2021.
8. Qodirova N. Pedagogik innovatsiyalar va ularning samaradorligi. – Namangan: NDU, 2022.